

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a șaptea)

28 aprilie 2022*

„Trimitere preliminară – Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) – Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 – Sprijin pentru dezvoltare rurală acordat din FEADR – Articolul 30 – Plăți Natura 2000 – Domeniu de aplicare – Cerere de sprijin pentru o microrezervație creată într-o pădure care nu face parte din sistemul Natura 2000 cu scopul de a contribui la protejarea unei specii de păsări sălbatice – Regulamentul (UE) nr. 702/2014 – Excepție pe categorii a anumitor ajutoare în sectoarele agricol și forestier – Aplicare în cazul ajutoarelor cofinanțate prin intermediul unor resurse din partea Uniunii Europene – Neaplicare în cazul întreprinderilor aflate în dificultate”

În cauza C-251/21,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Augstākā tiesa (Senāts) (Curtea Supremă, Letonia), prin decizia din 21 aprilie 2021, primită de Curte în aceeași zi, în procedura

„Piltenes meži” SIA

împotriva

Lauku atbalsta dienests,

CURTEA (Camera a șaptea),

compusă din domnul J. Passer (raportor), președinte de cameră, și domnii F. Biltgen și N. Wahl, judecători,

avocat general: domnul A. Rantos,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru guvernul leton, de K. Pommere, J. Davidoviča și E. Bārdiņš, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de V. Bottka, C. Hermes și A. Sauka, în calitate de agenți,

* Limba de procedură: letona.

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea, pe de o parte, a articolului 30 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului (JO 2013, L 347, p. 487, rectificare în JO 2016, L 130, p. 1) și, pe de altă parte, a Regulamentului (UE) nr. 702/2014 al Comisiei din 25 iunie 2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare în sectoarele agricol și forestier și în zonele rurale ca fiind compatibile cu piața internă, în aplicarea articolelor 107 și 108 [TFUE] (JO 2014, L 193, p. 1).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între „Piltenes meži” SIA, pe de o parte, și Lauku atbalsta dienests (Serviciul de Sprijin pentru Mediul Rural, Letonia), pe de altă parte, în legătură cu o decizie prin care acesta din urmă a refuzat să îi acorde un sprijin pentru a compensa costurile și pierderile de venit generate de existența într-o pădure care îi aparținea a unei microrezervații create pentru a contribui la protejarea unei specii de păsări sălbatice.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 92/43/CEE

- 3 Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică (JO 1992, L 206, p. 7, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 109) a intrat în vigoare la 10 iunie 1992.
- 4 Această directivă enunță la articolul 3 alineatele (1) și (3):

„(1) Se instituie o rețea ecologică europeană coerentă, care să reunească ariile speciale de conservare, cu denumirea de Natura 2000. Compusă din situri care adăpostesc tipurile de habitate naturale enumerate în anexa I și habitatele speciilor enumerate în anexa II, această rețea permite menținerea sau, după caz, readucerea la un stadiu corespunzător de conservare în aria lor de extindere naturală a tipurilor de habitate naturale și a habitatelor speciilor respective.

Sistemul Natura 2000 va include arii speciale de protejare clasificate de statele membre în temeiul Directivei 79/409/CEE [a Consiliului din 2 aprilie 1979 privind conservarea păsărilor sălbatice (JO 1979, L 103, p. 1, Ediție specială, 15/vol. 1, p. 77)].

[...]

(3) Dacă este necesar, statele membre contribuie la îmbunătățirea coerenței ecologice a sistemului Natura 2000, prin menținerea și, după caz, dezvoltarea acelor elemente de peisaj care sunt de o importanță majoră pentru flora și fauna sălbatică, în conformitate cu articolul 10.”

5 Articolul 10 din Directiva 92/43 prevede:

„Dacă este necesar, statele membre încurajează, prin politicile de amenajare și dezvoltare a teritoriului, în special pentru a mări coerența ecologică a sistemului Natura 2000, gestionarea acelor caracteristici ale peisajului care au o importanță majoră pentru fauna și flora sălbatică.

Aceste caracteristici sunt cele care, prin structura lor liniară și continuă (râurile cu malurile lor sau sistemele tradiționale de delimitare a câmpurilor) sau prin rolul lor de puncte de trecere (iazurile sau crângurile), sunt elemente esențiale pentru migrarea, răspândirea și schimbul genetic al speciilor sălbatice.”

Directiva 2009/147/CE

6 Directiva 2009/147/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind conservarea păsărilor sălbatice (JO 2010, L 20, p. 7), care a abrogat și a înlocuit Directiva 79/409, a intrat în vigoare la 15 februarie 2010.

7 Articolul 2 din Directiva 2009/147 enunță că „[s]tatele membre iau măsurile necesare pentru a menține populația speciilor [de păsări] [cărora li se aplică această directivă] la un nivel care să îndeplinească condițiile ecologice, științifice și culturale, ținând seama în același timp de condițiile economice și de recreere sau pentru a adapta populația acestor specii la nivelul respectiv”.

8 Articolul 3 din directiva menționată prevede:

„(1) Ținând seama de cerințele articolului 2, statele membre iau măsurile care se impun pentru a conserva, menține sau restabili o diversitate și o suprafață pentru habitate suficiente pentru toate speciile de păsări [în cauză].

(2) Conservarea, menținerea și restabilirea biotopurilor și a habitatelor presupun în primul rând următoarele măsuri:

(a) crearea unor arii protejate;

(b) întreținerea și gestionarea habitatelor situate în interiorul și în afara zonelor de protecție, conform imperativelor ecologice;

[...]”

Regulamentul nr. 1305/2013

9 Regulamentul nr. 1305/2013 se aplică de la 1 ianuarie 2014.

10 Considerentele (24) și (56) ale acestuia au următorul cuprins:

„(24) Ar trebui să se acorde în continuare sprijin fermierilor și deținătorilor de păduri, pentru a putea face față dezavantajelor specifice din zonele în cauză, determinate de punerea în aplicare a [Directivei 2009/147] și a [Directivei 92/43] și pentru a contribui la o gestionare eficientă a siturilor Natura 2000. Totodată, ar trebui să fie pus la dispoziția fermierilor un sprijin care să îi ajute să facă față dezavantajelor din zonele bazinelor hidrografice, cauzate de punerea în aplicare a [Directivei 2000/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2000 de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei (JO 2000, L 327, p. 1, Ediție specială, 15/vol. 6, p. 193)]. [...]

[...]

(56) Articolele 107, 108 și 109 TFUE trebuie aplicate sprijinului pentru măsurile de dezvoltare rurală din cadrul prezentului regulament. Cu toate acestea, date fiind caracteristicile specifice ale sectorului agricol, dispozițiile respective din TFUE nu ar trebui să se aplice măsurilor de dezvoltare rurală privind operațiunile care intră sub incidența articolului 42 TFUE și care se desfășoară în temeiul prezentului regulament și în conformitate cu acesta, sau plăților efectuate de statele membre în scopul acordării unei finanțări suplimentare la nivel național pentru operațiunile din domeniul dezvoltării rurale pentru care se acordă sprijin din partea Uniunii [Europene] și care intră sub incidența articolului 42 TFUE.”

11 Titlul I din Regulamentul nr. 1305/2013, intitulat „Obiective și strategie”, cuprinde printre altele articolul 1 din acesta, intitulat „Obiect”, care prevede la alineatul (1):

„Prezentul regulament stabilește normele generale care reglementează sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat de Uniune din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală («FEADR») [...] Prezentul regulament prevede obiectivele la care urmează să contribuie politica de dezvoltare rurală și prioritățile relevante ale Uniunii în materie de dezvoltare rurală. Prezentul regulament evidențiază contextul strategic pentru politica de dezvoltare rurală și definește măsurile care urmează să fie adoptate pentru implementarea politicii de dezvoltare rurală. De asemenea, prezentul regulament stabilește norme privind programarea, interconectarea, gestionarea, monitorizarea și evaluarea, pe baza împărțirii responsabilităților între statele membre și Comisi[a Europeană] și normele care să garanteze coordonarea FEADR cu alte instrumente ale Uniunii.”

12 Titlul II din acest regulament, intitulat „Programarea”, cuprinde printre altele articolul 6 din acesta, intitulat „Programe de dezvoltare rurală”, care prevede:

„(1) FEADR intervine în statele membre prin intermediul programelor de dezvoltare rurală. Programele respective implementează o strategie care vizează realizarea priorităților Uniunii în materie de dezvoltare rurală printr-un set de măsuri, astfel cum sunt definite în titlul III. Sprijinul din FEADR se solicită pentru realizarea obiectivelor de dezvoltare rurală urmărite prin prioritățile Uniunii.

(2) Un stat membru poate prezenta fie un program unic care să acopere întregul său teritoriu, fie un set de programe regionale. Ca alternativă, în cazuri justificate corespunzător, acesta poate prezenta un program național și un set de programe regionale. [...]

(3) Statele membre cu programe regionale pot să prezinte spre aprobare [...] un cadru național care să conțină elementele comune ale acestor programe, fără o alocare bugetară separată.

Cadrele naționale ale statelor membre cu programe regionale pot conține, de asemenea, un tabel care rezumă, pe regiuni și pe ani, contribuția totală a FEADR pentru statul membru vizat pentru întreaga perioadă de programare.”

- 13 Titlul III din regulamentul menționat, intitulat „Sprijin pentru dezvoltarea rurală”, enumeră în capitolul I un ansamblu de măsuri printre care figurează în special cea prevăzută la articolul 30 din același regulament, intitulat „Plăți Natura 2000 și plăți legate de [Directiva 2000/60]”, ale cărui alineate (1), (2) și (6) au următorul cuprins:

„(1) Sprijinul prevăzut în cadrul acestei măsuri se acordă anual pe hectar de suprafață agricolă sau de pădure, pentru a compensa beneficiarii pentru costurile suplimentare și pierderile de venit generate de dezavantajele din zonele în cauză, legate de punerea în aplicare a Directivelor [92/43] și [2009/147] și a [Directivei 2000/60].

[...]

(2) Sprijinul se acordă fermierilor, deținătorilor privați de păduri și asociațiilor de deținători privați de păduri. În cazuri justificate corespunzător, sprijinul poate fi acordat și altor gestionari de terenuri.

[...]

(6) Următoarele suprafețe sunt eligibile pentru plăți:

(a) zonele agricole și forestiere Natura 2000 delimitate în conformitate cu Directivele [92/43] și [2009/147];

(b) alte zone delimitate de protecție a naturii în care există restricții în materie de mediu aplicabile activităților agricole sau forestiere, care contribuie la punerea în aplicare a articolului 10 din Directiva [92/43], cu condiția ca aceste zone să nu depășească, pentru fiecare program de dezvoltare rurală, 5 % din zonele Natura 2000 delimitate, acoperite de domeniul de aplicare teritorial al programului;

[...]”

- 14 Titlul VIII din Regulamentul nr. 1305/2013, intitulat „Dispoziții privind concurența”, cuprinde printre altele articolele 81 și 82 din acesta.

- 15 Potrivit articolului 81 din acest regulament, intitulat „Ajutoare de stat”:

„(1) Cu excepția cazului în care prezentul titlu conține dispoziții contrare, articolele 107, 108 și 109 TFUE se aplică sprijinului pentru dezvoltare rurală acordat de statele membre.

(2) Articolele 107, 108 și 109 TFUE nu se aplică în cazul plăților efectuate de statele membre în temeiul prezentului regulament și în conformitate cu acesta sau finanțării suplimentare la nivel național menționate la articolul 82, în cadrul domeniului de aplicare al articolului 42 TFUE.”

- 16 Articolul 82 din regulamentul menționat, intitulat „Finanțare națională suplimentară”, enunță:

„Plățile efectuate de statele membre în legătură cu operațiunile care intră sub incidența articolului 42 TFUE și care sunt destinate să asigure finanțare suplimentară pentru măsurile de dezvoltare rurală

pentru care se acordă sprijin din partea Uniunii în orice moment în timpul perioadei de programare sunt incluse de statele membre în programul de dezvoltare rurală, [...] și, atunci când îndeplinesc criteriile prevăzute în prezentul regulament, sunt aprobate de Comisie.”

Regulamentul nr. 702/2014

17 Regulamentul nr. 702/2014 a intrat în vigoare la 1 iulie 2014.

18 Considerentele (16) și (60) ale acestui regulament au următorul cuprins:

„(16) Ajutoarele acordate întreprinderilor aflate în dificultate ar trebui excluse din domeniul de aplicare al prezentului regulament, întrucât ajutoarele respective ar trebui evaluate în temeiul Liniilor directe privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate [...] pentru a împiedica nerespectarea lor, [...]

[...]

(60) Sectorul forestier face parte integrantă din dezvoltarea rurală. Comisia a aplicat articolele 107 și 108 [TFUE] în cazul întreprinderilor care își desfășoară activitatea în sectorul forestier în numeroase decizii, în special în cadrul Orientărilor comunitare privind ajutoarele de stat în sectorul agricol și forestier pentru perioada 2007-2013. [...] Având în vedere experiența considerabilă dobândită de Comisie în contextul aplicării orientărilor respective în cazul întreprinderilor care își desfășoară activitatea în sectorul forestier, este oportun ca, pentru simplificarea procedurilor, dar și pentru asigurarea supravegherii eficiente și a monitorizării de către Comisie, aceasta să facă de asemenea uz de competențele care i-au fost conferite de Regulamentul (CE) nr. 994/98 [al Consiliului din 7 mai 1998 de aplicare a articolelor [107 și 108 TFUE] anumitor categorii de ajutoare de stat orizontale (JO 1998, L 142, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 31)] în ceea ce privește ajutoarele pentru sectorul forestier. Conform experienței Comisiei, ajutoarele acordate în sectorul forestier pentru măsuri care fac parte din programele de dezvoltare rurală și care fie sunt cofinanțate de FEADR, fie sunt acordate ca finanțare națională suplimentară pentru astfel de măsuri cofinanțate nu denaturează în mod semnificativ concurența în cadrul pieței interne. [...] În prezentul regulament ar trebui definite condiții clare cu privire la compatibilitatea unor astfel de măsuri cu piața internă. Aceste condiții ar trebui să fie, pe cât posibil, în concordanță cu normele prevăzute în Regulamentul [nr. 1305/2013], precum și în actele delegate și în actele de punere în aplicare adoptate în temeiul regulamentului menționat.”

19 Articolul 1 din Regulamentul nr. 702/2014, care face parte din capitolul I din acesta, enunță:

„(1) Prezentul regulament se aplică următoarelor categorii de ajutoare:

[...]

(e) ajutoarele pentru sectorul forestier.

[...]

- (3) Prezentul regulament nu se aplică ajutoarelor destinate:
- (a) sectorului forestier, care nu sunt cofinanțate de FEADR sau nu sunt acordate ca finanțare națională suplimentară pentru astfel de măsuri cofinanțate, [...]
- [...]
- (6) Prezentul regulament nu se aplică ajutoarelor pentru întreprinderi aflate în dificultate, cu excepția:
- (a) ajutoarelor destinate reparării pagubelor provocate de calamități naturale [...], ajutoarelor pentru compensarea costurilor aferente eradicării bolilor animalelor [...] și a ajutoarelor pentru eliminarea și distrugerea animalelor găsite moarte [...]
 - (b) ajutoarelor pentru evenimentele prezentate în continuare, cu condiția ca întreprinderea să fi devenit o întreprindere aflată în dificultate din cauza pierderilor sau a pagubelor cauzate de evenimentul în cauză:
 - (i) pentru compensarea pierderilor cauzate de un fenomen meteorologic nefavorabil care poate fi asimilat unei calamități naturale [...]
 - (ii) pentru compensarea costurilor aferente eradicării organismelor dăunătoare plantelor și pentru repararea pagubelor cauzate de respectivele boli ale animalelor și organisme dăunătoare plantelor [...]
 - (iii) pentru repararea pagubelor cauzate pădurilor de incendii, de calamități naturale, de fenomene meteorologice nefavorabile care pot fi asimilate unei calamități naturale, de alte fenomene meteorologice nefavorabile, de organisme dăunătoare plantelor, de evenimente catastrofale și de evenimente legate de schimbările climatice [...]

20 Articolul 2 punctul 14 din regulamentul menționat, care face de asemenea parte din capitolul I din acesta, definește expresia „întreprindere aflată în dificultate” după cum urmează:

„«întreprindere aflată în dificultate» înseamnă o întreprindere care se află în cel puțin una dintre situațiile următoare:

- (a) în cazul unei societăți cu răspundere limitată (alta decât un IMM [întreprindere mică sau mijlocie]) care a fost înființat de mai puțin de trei ani, atunci când mai mult de jumătate din capitalul său subscris a dispărut ca urmare a pierderilor acumulate. Această situație survine atunci când scăderea pierderilor acumulate din rezerve (și din toate celelalte elemente considerate în general ca făcând parte din fondurile proprii ale societății) conduce la un rezultat cumulat negativ care depășește jumătate din capitalul social subscris. [...]

[...]

Dreptul leton

Legea privind conservarea speciilor și a habitatelor

- 21 Sugu un biotopu aizsardzības likums (Legea privind conservarea speciilor și a habitatelor) din 16 martie 2000 (*Latvijas Vēstnesis*, 2000, nr. 121/122) conține articolul 10, intitulat „Dreptul proprietarilor sau al utilizatorilor de terenuri la o compensație”, al cărui alineat 2 prevede că „[p]roprietarii de terenuri au dreptul la compensația stabilită prin lege pentru restricțiile impuse în privința activităților economice în microrezervații”.

Legea privind agricultura și dezvoltarea rurală

- 22 Lauksaimniecības un lauku attīstības likums (Legea privind agricultura și dezvoltarea rurală) din 7 aprilie 2004 (*Latvijas Vēstnesis*, 2004, nr. 64) cuprinde articolul 5, ale cărui alineate 4, 7 și 8 au următorul cuprins:

„4. Modalitățile de acordare a ajutoarelor de stat și din partea [Uniunii] pentru agricultură și modalitățile de acordare a ajutoarelor de stat și din partea [Uniunii] pentru dezvoltarea rurală și pescuit sunt stabilite de Guvern. [...]

[...]

7. Guvernul stabilește modalitățile de gestionare și de verificare a ajutoarelor oferite de stat și de [Uniune] pentru agricultură și modalitățile de gestionare și de verificare a ajutoarelor oferite de stat și de [Uniune] pentru dezvoltarea rurală și pescuit.

8. Guvernul stabilește modalitățile de gestionare a Fondului european de garantare agricolă, a [FEADR] și a Fondului european pentru pescuit, precum și competențele și obligațiile autorităților implicate în gestionarea acestor fonduri.”

Legea privind compensațiile pentru restricțiile impuse în privința activităților economice în zonele protejate

- 23 Likums „Par kompensāciju par semnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargājamās teritorijās teritorijās” (Legea privind compensațiile pentru restricțiile impuse în privința activităților economice în zonele protejate) din 4 aprilie 2013 (*Latvijas Vēstnesis*, 2013, nr. 74) enunță la articolul 2 alineatul 3 că „[p]lata unui ajutor anual pentru restricțiile impuse în privința activităților economice în microrezervații poate fi acordată în conformitate cu procedurile prevăzute de normele referitoare la acordarea de ajutoare pentru dezvoltarea agricolă finanțate din fondurile corespunzătoare din partea [Uniunii]”.
- 24 Această lege prevede de asemenea la articolul 4 alineatul 2 că „[c]ompensațiile plătite prin intermediul fondurilor din partea [Uniunii] sunt gestionate în conformitate cu normele privind acordarea de ajutoare din partea [Uniunii]”.

Decretul nr. 171/2015

- 25 Ministru kabineta noteikumi Nr. 171 „par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību vides, klimata un lauku ainavas uzanai 2014.-2020. gada plānošanas periodā” (Decretul nr. 171 al Guvernului privind normele de acordare, gestionare și monitorizare a ajutoarelor de stat și din partea Uniunii Europene pentru îmbunătățirea mediului, a climei și a mediului rural în perioada de programare 2014-2020) din 7 aprilie 2015 (*Latvijas Vēstnesis*, 2015, nr. 76, denumit în continuare „Decretul nr. 171/2015”), care a fost adoptat în temeiul articolului 5 alineatele 4 și 7 din Legea privind agricultura și dezvoltarea rurală, prevede la punctul 1:

„Prezentul decret stabilește modalitățile de acordare, gestionare și monitorizare a ajutoarelor de stat și din partea [Uniunii] pentru dezvoltarea rurală, în special în sprijinul măsurilor de îmbunătățire a mediului și a spațiului natural care sunt puse în aplicare în conformitate cu:

1.1. Regulamentul [nr. 1305/2013];

[...]

1.8. Regulamentul [nr. 702/2014].

[...]”

- 26 Punctul 2 din Decretul nr. 171/2015 enunță:

„Sprijinul pentru dezvoltare rurală pentru îmbunătățirea mediului, a climei și a mediului rural se acordă pentru următoarele măsuri [...]:

[...]

2.3. «Plăți Natura 2000 și în temeiul Directivei [2000/60]» pentru activitatea «Plata unei compensații pentru zonele forestiere Natura 2000» [...]

[...]

2.6. «Acordarea unui ajutor în cadrul activității „Plata unei compensații pentru zonele forestiere Natura 2000”».

[...]”

- 27 Potrivit punctului 56 din Decretul nr. 171/2015:

„Suprafața eligibilă este terenul forestier (cu excepția turbăriilor):

56.1. inclus în lista zonelor [Natura 2000] în conformitate cu articolul 30 alineatul (6) litera (a) din Regulamentul nr. 1305/2013 [...]

56.2. situat într-o microrezervație în afara zonelor Natura 2000, în conformitate cu articolul 30 alineatul (6) litera (b) din Regulamentul nr. 1305/2013 sau – în cazul în care regimul de protecție Natura 2000 nu asigură conservarea unei specii sau a unui biotop – într-o zonă Natura 2000, cu

condiția ca microrezervația să fi fost înființată în conformitate cu legislația referitoare la crearea și la gestionarea microrezervațiilor, conservarea acestora și stabilirea microrezervațiilor și a zonelor tampon.

[...]

28 Punctul 61 din acest decret prevede:

„Pentru a obține sprijinul, solicitantul trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

[...]

61.6. în conformitate cu articolul 2 punctul 14 din Regulamentul nr. 702/2014, prin raportare la situația financiară din data de 15 iunie a anului în curs, să nu se constate existența vreuneia dintre caracteristicile unei întreprinderi aflate în dificultate prevăzute de legislația de stabilire a modalităților de gestionare a Fondului european de garantare agricolă, a [FEADR] și a Fondului european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și a ajutoarelor acordate de stat și din partea [Uniunii] pentru agricultură, dezvoltare rurală și pescuit în perioada de programare 2014-2020.”

Decretul nr. 599 din 30 septembrie 2014

29 Ministru kabineta noteikumi Nr. 599 „par Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda, Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai, Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecība fonda, kā arī par valsts un Eiropas Savienības atbalsta lauksaimniecībai un lauku un zivsaimniecības attīstībai finansējuma administrēšanu 2014.-2020. gada plānošanas periodā” (Decretul nr. 599 al Guvernului privind gestionarea finanțării din Fondul european de garantare agricolă, din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală, din Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și gestionarea ajutoarelor acordate de stat și din partea Uniunii Europene pentru agricultură, dezvoltare rurală și pescuit în perioada de programare 2014-2020) din 30 septembrie 2014 (*Latvijas Vēstnesis*, 2014, nr. 200), care a fost adoptat în temeiul articolului 5 alineatele 7-9 din Legea privind agricultura și dezvoltarea rurală, enunță la punctul 53:

„În conformitate cu articolul 2 punctul 14 din Regulamentul nr. 702/2014, Serviciul de Sprijin pentru Mediul Rural nu acordă niciun ajutor dacă, în cadrul cererii de sprijin pentru măsurile care implică examinarea faptului dacă solicitantul are statutul de întreprindere aflată în dificultate, solicitantul ajutorului prezintă cel puțin una dintre următoarele caracteristici:

53.1. mai mult de jumătate din capitalul social subscris al unei societăți cu răspundere limitată (alta decât o întreprindere mică sau mijlocie constituită de mai puțin de trei ani) a dispărut din cauza pierderilor acumulate, atunci când scăderea pierderilor acumulate din rezerve și din toate celelalte elemente considerate în general ca făcând parte din fondurile proprii ale societății conduce la un rezultat cumulativ negativ care depășește jumătate din capitalul social subscris, inclusiv primele de emisiune [...]

[...]

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 30 Piltenes meži este proprietara unei păduri cu o suprafață de aproximativ 500 de hectare, în care se află o arie cu statutul de microrezervație, în sensul reglementării letone care a transpus Directiva 2009/147. Această microrezervație a fost creată de autoritatea letonă competentă în scopul de a contribui la protejarea cocoșului de munte (*Tetrao urogallus*), care este o specie de pasăre sălbatică.
- 31 La o dată neprecizată, Piltenes meži a depus o cerere de sprijin pentru anul 2015 la Serviciul de Sprijin pentru Mediul Rural, prin care a solicitat acordarea unei plăți compensatorii pentru costurile și pierderile de venit generate de existența microrezervației menționate.
- 32 Printr-o decizie din 1 iunie 2016, confirmată printr-o decizie din 25 iulie a aceluiași an, Serviciul de Sprijin pentru Mediul Rural a respins această cerere de sprijin, pentru motivul că reglementarea letonă aplicabilă excludea acordarea unei asemenea plăți unei întreprinderi aflate în dificultate și că, în speță, Piltenes meži trebuia calificată astfel, întrucât examinarea raportului său anual pentru anul 2014 arăta că pierderile sale reprezentau mai mult de 50 % din capitalul său social.
- 33 Printr-o hotărâre din 24 martie 2017, administrativă rajona tiesa (Tribunalul Administrativ Districtual, Letonia) a admis acțiunea formulată de Piltenes meži împotriva acestor două decizii.
- 34 Printr-o hotărâre din 30 noiembrie 2017, Administrativā apgabaltiesa (Curtea Administrativă Regională, Letonia), sesizată cu apel, a respins cererea de sprijin formulată de Piltenes meži, întemeindu-se în esență pe următorul raționament. Mai întâi, aceasta a constatat că plata solicitată nu trebuia să fie finanțată prin intermediul bugetului de stat sau al unei colectivități teritoriale, ci din resurse provenite dintr-un fond al Uniunii, și anume FEADR. În continuare, ea a arătat că, în conformitate cu reglementarea Uniunii referitoare la FEADR și cu reglementarea letonă care o pune în aplicare, fondurile respective trebuie să fie gestionate și alocate întreprinderilor cu respectarea normelor Uniunii referitoare la controlul ajutoarelor de stat. În sfârșit, aceasta a constatat că normele menționate prevăd că acordarea unui sprijin precum cel solicitat în speță este exclusă în cazul în care solicitantul este o întreprindere aflată în dificultate.
- 35 Piltenes meži a formulat recurs împotriva acestei hotărâri, în cadrul căruia a contestat, printre altele, aprecierile potrivit cărora, pe de o parte, plata a cărei acordare o solicitase trebuia considerată ajutor de stat și, pe de altă parte, potrivit cărora un astfel de ajutor de stat nu putea fi acordat unei întreprinderi aflate în dificultate.
- 36 În decizia de trimitere, Augstākā tiesa (Senāts) (Curtea Supremă, Letonia) ridică în esență problema întinderii și a relației dintre dispozițiile dreptului Uniunii, pe care diferitele reglementări letone aplicabile litigiului cu care este sesizată urmăresc să le pună în aplicare, arătând că cele două instanțe care au trebuit să soluționeze acest litigiu în primă instanță și în apel au adoptat poziții diferite cu privire la respectiva chestiune.
- 37 Aceasta ridică mai precis, în primul rând, problema dacă ajutoare destinate despăgubirii sau compensării costurilor și pierderilor de venit generate de existența, în zone forestiere care nu fac parte din sistemul Natura 2000, a unor microrezervații create în scopul de a contribui la protejarea speciilor de păsări sălbatice vizate de Directiva 2009/147 pot fi considerate ajutoare care intră sub incidența articolului 30 din Regulamentul nr. 1305/2013.

- 38 Ea precizează în special că aceste ajutoare ar putea fi considerate ca reprezentând despăgubirea sau compensarea pentru o restricție în privința dreptului de proprietate și a dreptului de a exercita o activitate economică a persoanelor în cauză, cu scopul de a asigura respectarea reglementării privind mediul, mai degrabă decât drept ajutoare din partea Uniunii sau ajutoare de stat. Latvijas Republikas Satversmes tiesa (Curtea Constituțională, Letonia) s-ar fi pronunțat de altfel în acest sens într-o hotărâre din 19 martie 2014.
- 39 În măsura în care astfel de ajutoare, destinate a fi finanțate nu prin intermediul bugetului de stat, ci din resurse provenite dintr-un fond al Uniunii, intră sub incidența articolului 30 din Regulamentul nr. 1305/2013, instanța de trimitere ridică, în al doilea rând, problema dacă acordarea lor poate fi subordonată condiției ca persoanele care solicită să beneficieze de acestea să nu fie întreprinderi aflate în dificultate, după cum a impus Comisia la articolele 1 și 2 din Regulamentul nr. 702/2014.
- 40 Instanța națională apreciază în această privință că, deși este legitimă urmărirea de către Comisie a protejării resurselor Uniunii și asigurarea utilizării optime a acestora prin impunerea unei asemenea condiții, Regulamentul nr. 702/2014 este totuși afectat de un viciu esențial, întrucât această instituție nu a efectuat o evaluare comparativă sau, cel puțin, nu a asigurat un just echilibru între obiectivele astfel urmărite de Comisie, pe de o parte, și dreptul de proprietate garantat la articolul 17 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), precum și principiile generale al egalității de tratament și proporționalității, pe de altă parte. În acest mod, spre deosebire de toate celelalte persoane cărora le este impusă o constrângere juridică și economică în scopuri de mediu, întreprinderile aflate în dificultate ar fi private în mod injust, din motive legate de situația lor economică și financiară, de beneficiul despăgubirii sau de compensarea pe care o pot pretinde.
- 41 În aceste condiții, Augstākā tiesa (Senāts) (Curtea Supremă) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Plățile acordate pentru microrezervațiile create în zone forestiere în vederea îndeplinirii obiectivelor Directivei [2009/147] sunt incluse în domeniul de aplicare al articolului 30 alineatul (6) din [Regulamentul nr. 1305/2013]?
- 2) Acordarea unei compensații pentru microrezervațiile create în vederea îndeplinirii obiectivelor Directivei [2009/147] este supusă restricțiilor prevăzute de [Regulamentul nr. 702/2014] în ceea ce privește plățile pentru întreprinderile aflate în dificultate?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 42 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 30 din Regulamentul nr. 1305/2013 trebuie să fie interpretat, ținând seama în special de alineatul (6) al acestuia, în sensul că un sprijin solicitat pentru o microrezervație creată într-o pădure în vederea realizării obiectivelor Directivei 2009/147 intră în domeniul de aplicare al articolului 30 menționat.

- 43 În această privință, articolul 30 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1305/2013 prevede că sprijinul se acordă anual pe hectar de suprafață agricolă sau de pădure pentru a compensa beneficiarii pentru costurile suplimentare și pierderile de venit generate de dezavantajele din zonele în cauză, legate de punerea în aplicare a Directivelor 92/43, 2000/60 și 2009/147.
- 44 În plus, alineatul (6) al acestui articol 30 enunță, la literele (a) și, respectiv, (b), că zonele eligibile pentru plăți în cadrul unui astfel de sprijin includ, pe de o parte, zonele agricole și forestiere Natura 2000 delimitate în conformitate cu Directivele 92/43 și 2009/147, precum și, pe de altă parte, alte zone delimitate de protecție a naturii în care există restricții în materie de mediu aplicabile activităților agricole sau forestiere, care contribuie la aplicarea articolului 10 din prima dintre cele două directive.
- 45 În speță, din prima întrebare adresată de instanța de trimitere, precum și din afirmațiile cuprinse în decizia de trimitere rezumate la punctele 30, 31 și 37 din prezenta hotărâre reiese că zona vizată de cererea de sprijin în discuție în litigiul principal este o microrezervație care a fost creată cu scopul de a contribui la protejarea unei specii de păsări sălbatice, dar într-o pădure care nu face parte din sistemul Natura 2000.
- 46 În mod evident, o astfel de zonă nu este eligibilă, în baza articolului 30 alineatul (6) litera (a) din Regulamentul nr. 1305/2013, pentru o plată în temeiul sprijinului prevăzut la acest articol 30. Astfel, articolul 30 alineatul (6) litera (a) menționat prevede o asemenea eligibilitate numai în cazul zonelor agricole și forestiere, în sensul acestui regulament sau, dacă este cazul, al reglementării naționale adoptate în conformitate cu acesta, care sunt situate în zone Natura 2000 delimitate în conformitate cu Directivele 92/43 și 2009/147 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 ianuarie 2022, Sătiņi-S, C-234/20, EU:C:2022:56, punctele 27, 33, 35 și 37).
- 47 Rezultă că o zonă care nu face parte din sistemul Natura 2000, precum zona în discuție în litigiul principal, nu ar putea, în niciun caz, să fie eligibilă pentru o astfel de plată decât în temeiul articolului 30 alineatul (6) litera (b) din Regulamentul nr. 1305/2013.
- 48 Totuși, modul de redactare a respectivei dispoziții nu permite, în sine, să se stabilească dacă și, după caz, în ce condiții aceasta poate fi situația.
- 49 Prin urmare, conform jurisprudenței constante a Curții, dispoziția menționată trebuie să fie interpretată ținând seama, în completarea termenilor săi, de contextul în care se înscrie și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte (Hotărârea din 7 iunie 2005, VEMW și alții, C-17/03, EU:C:2005:362, punctul 41, precum și Hotărârea din 21 ianuarie 2021, Germania/Esso Raffinage, C-471/18 P, EU:C:2021:48, punctul 81).
- 50 În această privință, trebuie amintit, în primul rând, că zonele eligibile în baza articolului 30 alineatul (6) litera (b) din Regulamentul nr. 1305/2013 pentru o plată în temeiul ajutorului prevăzut la acest articol 30 sunt zonele delimitate de protecție a naturii, altele decât cele care fac parte din sistemul Natura 2000, în care există restricții în materie de mediu aplicabile activităților agricole sau forestiere și care contribuie la punerea în aplicare a articolului 10 din Directiva 92/43.
- 51 Rezultă că eligibilitatea acestor zone pentru o astfel de plată este supusă, pe de o parte, condiției ca zona în cauză să fie o arie naturală protejată în care există restricții în materie de mediu aplicabile activităților agricole sau forestiere.

- 52 În speță, din afirmațiile din decizia de trimitere menționate la punctul 45 din prezenta hotărâre reiese că, fără a aduce atingere verificărilor pe care trebuie să le efectueze instanța de trimitere, zona în discuție în litigiul principal îndeplinește această condiție, întrucât constituie o zonă delimitată de protecție a naturii în care există restricții în materie de mediu aplicabile activităților forestiere. Mai precis, respectivele afirmații arată că această zonă este o microrezervație care a fost creată de autoritatea națională competentă într-o pădure care nu face parte din sistemul Natura 2000 cu scopul de a contribui la protejarea unei specii de păsări sălbatice și a cărei existență generează costuri, precum și pierderi de venit pentru persoana care este proprietara acestei păduri.
- 53 Pe de altă parte, din articolul 30 alineatul (6) litera (b) din Regulamentul nr. 1305/2013 rezultă că zona pentru care se solicită un sprijin și restricțiile în materie de mediu aferente acestei zone trebuie să contribuie la punerea în aplicare a articolului 10 din Directiva 92/43.
- 54 În speță, instanța de trimitere ridică, printre alte elemente, problema domeniului de aplicare al acestei condiții, astfel cum rezultă din termenii în care este formulată prima întrebare adresată de aceasta și din afirmațiile din decizia de trimitere rezumate la punctul 37 din prezenta hotărâre.
- 55 În al doilea rând, articolul 10 din Directiva 92/43, la care face trimitere articolul 30 alineatul (6) litera (b) din Regulamentul nr. 1305/2013, prevede la primul paragraf că statele membre încurajează, în special pentru a mări coerența ecologică a sistemului Natura 2000, gestionarea acelor caracteristici ale peisajului care au o importanță majoră pentru fauna și flora sălbatică. Articolul menționat precizează de asemenea, la al doilea paragraf, că aceste caracteristici sunt cele care, prin structura lor liniară și continuă sau prin rolul lor de puncte de trecere, sunt elemente esențiale pentru migrarea, răspândirea și schimbul genetic al speciilor sălbatice.
- 56 Acest articol 10 autorizează astfel statele membre să adopte măsuri destinate să îmbunătățească coerența ecologică a sistemului Natura 2000, după cum prevede de asemenea articolul 3 alineatul (3) din Directiva 92/43.
- 57 Or, din articolul 3 alineatul (1) menționat rezultă că acest sistem este menit să includă nu numai „arii speciale de conservare” a habitatelor naturale și a habitatelor speciilor de animale sau de plante enumerate în anexa I și, respectiv, în anexa II la respectiva directivă, ci și „arii speciale de protejare” clasificate de statele membre pentru a contribui la conservarea speciilor de păsări sălbatice în temeiul Directivei 79/409, înlocuită în prezent prin Directiva 2009/147.
- 58 Rezultă că măsurile pe care statele membre sunt autorizate să le adopte în temeiul articolului 10 din Directiva 92/43 în scopul îmbunătățirii coerenței ecologice a sistemului Natura 2000 pot privi atât habitatele care intră sub incidența Directivei 92/43, cât și speciile de păsări sălbatice care intră sub incidența Directivei 2009/147, dat fiind că, în cea din urmă ipoteză, aceste măsuri sunt menite să completeze măsurile prevăzute la articolele 2 și 3 din Directiva 2009/147.
- 59 În speță, din afirmațiile din decizia de trimitere menționate la punctele 45 și 52 din prezenta hotărâre reiese că, fără a aduce atingere verificărilor pe care trebuie să le efectueze instanța de trimitere, acesta este scopul microrezervației în discuție în litigiul principal și al restricțiilor în materie de mediu aplicabile activității forestiere existente în microrezervația menționată, întrucât crearea acesteia din urmă și instituirea respectivelor restricții urmăresc să contribuie la protejarea cocoșului de munte (*Tetrao urogallus*), care este o specie de pasăre sălbatică ce intră sub incidența Directivei 2009/147.

- 60 În al treilea rând, articolul 30 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1305/2013 precizează, astfel cum s-a amintit la punctul 43 din prezenta hotărâre, că sprijinul la care se referă această dispoziție urmărește să compenseze beneficiarul său pentru costurile suplimentare și pierderile de venit generate de dezavantajele din zonele în cauză, legate de punerea în aplicare a Directivelor 92/43, 2000/60 și 2009/147.
- 61 Rezultă în mod clar din dispoziția menționată că acest ajutor poate fi acordat, printre altele, în cazul în care o zonă eligibilă pentru plată în temeiul articolului 30 alineatul (6) din Regulamentul nr. 1305/2013 este afectată de dezavantaje care rezultă din punerea în aplicare a Directivei 2009/147, astfel cum au arătat atât guvernul leton, cât și Comisia în observațiile lor scrise.
- 62 Ajutorul menționat poate fi acordat, așadar, unei astfel de zone atât în cazul în care aceasta este afectată de dezavantaje care rezultă dintr-o măsură națională de protecție a unei specii de păsări sălbatice care a fost adoptată în temeiul Directivei 2009/147, cât și în cazul în care această măsură a fost adoptată în temeiul articolului 10 din Directiva 92/43, așa cum s-a arătat la punctul 58 din prezenta hotărâre.
- 63 În al patrulea rând, obiectivul general de sprijin strategic pentru dezvoltarea rurală urmărit de Regulamentul nr. 1305/2013, astfel cum este enunțat la articolul 1 alineatul (1) din acest regulament, este concretizat în special, după cum rezultă din articolul 6 alineatul (1) din regulamentul menționat și din titlul III din acesta, la care cea din urmă dispoziție face trimitere, prin posibilitatea oferită statelor membre de a adopta un ansamblu de măsuri care vizează realizarea priorităților Uniunii în materie de dezvoltare rurală.
- 64 Printre aceste măsuri figurează sprijinul prevăzut la articolul 30 din Regulamentul nr. 1305/2013, al cărui obiectiv specific este, așa cum se arată în considerentul (24) al acestui regulament, de a acorda sprijin fermierilor și deținătorilor de păduri pentru a putea face față dezavantajelor specifice din zonele în cauză, determinate de punerea în aplicare a directivelor Uniunii care asigură protecția habitatelor naturale, a habitatelor speciilor de animale și de plante, a acestor specii însele, precum și a apelor.
- 65 Acest obiectiv, care este formulat în termeni care nu exclud *a priori* niciun tip de dezavantaj rezultat din punerea în aplicare a uneia dintre aceste directive, evidențiază în mod clar că sprijinul prevăzut la articolul 30 menționat poate fi acordat, printre altele, în cazul în care astfel de dezavantaje rezultă din instituirea, în zona pentru care se solicită acest sprijin, a unor restricții în materie de mediu aplicabile activităților agricole sau forestiere și care contribuie la protejarea unei specii de păsări sălbatice care intră sub incidența Directivei 2009/147, independent de aspectul dacă aceste restricții au la bază o măsură națională adoptată în temeiul acestei directive înseși sau al articolului 10 din Directiva 92/43.
- 66 În consecință, obiectivul menționat confirmă interpretarea articolului 30 alineatul (6) din Regulamentul nr. 1305/2013 care se desprinde din diferitele elemente de ordin textual și contextual analizate la punctele 50-62 din prezenta hotărâre.
- 67 În măsura în care instanța a ridicat de asemenea problema, după cum rezultă din afirmațiile rezumate la punctul 38 din prezenta hotărâre, referitoare la consecințele juridice care ar putea fi deduse din caracterul de despăgubire sau de compensare al unui sprijin precum cel în discuție în litigiul principal, în lumina dispozițiilor dreptului primar sau derivat al Uniunii privind acordarea de ajutoare publice, trebuie amintit, pe de o parte, că articolul 30 din Regulamentul nr. 1305/2013 are ca obiect, după cum s-a arătat la punctele 43 și 60 din prezenta hotărâre, să permită acordarea

de ajutoare pentru a compensa fermierii și deținătorii de păduri pentru costurile și pierderile de venit generate de dezavantajele legate de punerea în aplicare a Directivelor 92/43, 2000/60 și 2009/147. Caracterul de despăgubire sau de compensare al acestor ajutoare rezultă, așadar, din însăși finalitatea lor, astfel cum a fost urmărită de legiuitorul Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 martie 2017, *Lingurár*, C-315/16, EU:C:2017:244, punctele 26 și 28, precum și Hotărârea din 27 ianuarie 2022, *Sătiņi-S*, C-234/20, EU:C:2022:56, punctul 43) și, prin urmare, nu poate pune în discuție calificarea lor drept ajutoare care pot fi acordate în temeiul reglementării Uniunii referitoare la FEADR.

- 68 Pe de altă parte, din jurisprudența Curții rezultă că acest caracter de despăgubire sau de compensare nu exclude nicidecum posibilitatea ca astfel de ajutoare să fie de asemenea calificate, în măsura în care sunt finanțate prin intermediul unor resurse de stat, drept „ajutoare de stat”, în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE, dacă sunt îndeplinite celelalte condiții de aplicare a acestei dispoziții (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 ianuarie 2022, *Sătiņi-S*, C-238/20, EU:C:2022:57, punctele 40 și 52).
- 69 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se răspundă la prima întrebare că articolul 30 din Regulamentul nr. 1305/2013 trebuie să fie interpretat, ținând seama în special de alineatul (6) al acestuia, în sensul că un ajutor solicitat pentru o microrezervație creată într-o pădure în vederea realizării obiectivelor Directivei 2009/147 intră în domeniul de aplicare al acestui articol 30.

Cu privire la a doua întrebare

- 70 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă Regulamentul nr. 702/2014 trebuie să fie interpretat în sensul că este exclusă posibilitatea de a declara compatibil cu piața internă un sprijin solicitat în temeiul Regulamentului nr. 1305/2013, pentru o microrezervație creată într-o pădure în vederea îndeplinirii obiectivelor Directivei 2009/147, de o întreprindere aflată în dificultate.
- 71 În această privință, trebuie amintit, cu titlu introductiv, că sprijinul cu privire la care instanța de trimitere solicită Curții să se pronunțe în ceea ce privește interpretarea Regulamentului nr. 702/2014 este un sprijin care a fost solicitat în temeiul articolului 30 din Regulamentul nr. 1305/2013. Prin urmare, este vorba despre un sprijin care este prevăzut de o reglementare a Uniunii, și anume cea referitoare la FEADR.
- 72 Totuși, acest sprijin este menit să fie acordat persoanelor care solicită să beneficieze de acesta nu în mod direct prin intermediul Uniunii, ci prin intermediul statelor membre și în temeiul programelor de dezvoltare rurală prezentate de acestea și aprobate de Comisie, astfel cum rezultă din articolul 6 alineatele (1)-(3) din Regulamentul nr. 1305/2013, și pe care Curtea l-a arătat deja atât în ceea ce privește regulamentul menționat, cât și în ceea ce privește regulamentul pe care acesta l-a abrogat și l-a înlocuit [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 martie 2017, *Lingurár*, C-315/16, EU:C:2017:244, punctul 21, și Hotărârea din 6 octombrie 2021, *Lauku atbalsta dienests* (Ajutoare la înființarea de întreprinderi agricole), C-119/20, EU:C:2021:817, punctele 54-56].
- 73 Acest mecanism constituie el însuși reflectarea împărțirii responsabilităților între statele membre și Comisie, care, conform articolului 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1305/2013, reglementează sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat de Uniune din FEADR [a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 octombrie 2021, *Lauku atbalsta dienests* (Ajutoare la înființarea de

întreprinderi agricole), C-119/20, EU:C:2021:817, punctul 57], cu precizarea că acest sprijin poate lua forma nu numai a unei finanțări din bugetul Uniunii, ci și a unei finanțări suplimentare provenite din resurse de stat.

- 74 Astfel cum rezultă din cuprinsul punctului 68 din prezenta hotărâre, finanțarea suplimentară respectivă poate fi calificată, având în vedere originea de stat a resurselor alocate acesteia, drept ajutor de stat, în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE, dacă sunt îndeplinite celelalte condiții de aplicare a acestei dispoziții. O asemenea calificare determină ea însăși aplicarea tuturor dispozițiilor relevante ale dreptului Uniunii referitoare la ajutoarele de stat, cu excepția cazului în care, într-o anumită situație, finanțarea menționată privește operațiuni care intră în domeniul de aplicare al articolului 42 TFUE, caz în care acestuia nu i se aplică respectivele dispoziții, conform articolului 81 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1305/2013.
- 75 În ceea ce privește finanțarea din bugetul Uniunii, trebuie arătat că, din articolul 81 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1305/2013 și din considerentul (56) al acestui regulament, în lumina căruia trebuie interpretată respectiva dispoziție, rezultă că legiuitorul Uniunii a urmărit de asemenea să o supună aplicării articolelor 107-109 TFUE, cu excepția cazului în care aceasta privește operațiuni care intră în domeniul de aplicare al articolului 42 TFUE, așa cum se prevede la articolul 81 alineatul (2) din regulamentul menționat.
- 76 Această alegere legislativă, care urmărește, astfel cum rezultă din articolul 1 alineatul (1) din același regulament, să garanteze coordonarea FEADR cu alte instrumente ale Uniunii, are drept consecință supunerea în integralitate a ajutoarelor pentru dezvoltarea rurală cofinanțate prin intermediul resurselor de stat și al resurselor din bugetul Uniunii tuturor dispozițiilor relevante ale dreptului Uniunii referitoare la ajutoarele de stat.
- 77 Printre aceste dispoziții figurează în special cele din Regulamentul nr. 702/2014, a cărui interpretare este solicitată de instanța de trimitere, pentru a se stabili în esență dacă un ajutor care a fost solicitat de o întreprindere aflată în dificultate în temeiul articolului 30 din Regulamentul nr. 1305/2013 pentru o micrezervație creată într-o pădure în vederea îndeplinirii obiectivelor Directivei 2009/147 intră sub incidența regimului de exceptare stabilit de regulamentul menționat.
- 78 În această privință, trebuie să se constate, în primul rând, că Regulamentul nr. 702/2014 are ca obiect, astfel cum rezultă chiar din titlul său, declararea anumitor categorii de ajutoare individuale acordate în sectoarele agricol și forestier și în zonele rurale ca fiind compatibile cu piața internă, precum și, pe cale de consecință, exceptarea acestora de la obligația generală de notificare prevăzută la articolul 108 alineatul (3) TFUE, cu condiția ca aceste ajutoare individuale să respecte toate condițiile prevăzute de acest regulament (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 mai 2021, Azienda Sanitaria Provinciale di Catania, C-128/19, EU:C:2021:401, punctul 47).
- 79 Un regulament de exceptare de această natură nu exclude ca un anumit ajutor individual care se încadrează în una dintre categoriile enumerate de regulament, fără a îndeplini însă condițiile care permit ca acesta să fie declarat compatibil cu piața internă în temeiul regulamentului menționat de exceptare, să poată fi totuși declarat compatibil cu piața internă în urma unei examinări specifice, cu condiția ca respectivul ajutor să fi făcut obiectul unei notificări prelabile către Comisie (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 martie 2019, Eesti Pagar, C-349/17 EU:C:2019:172, punctele 57, 59, 86 și 87, precum și Hotărârea din 20 mai 2021, Azienda Sanitaria Provinciale di Catania, C-128/19, EU:C:2021:401, punctul 42).

- 80 În speță, din decizia de trimitere nu reiese însă că o astfel de notificare prealabilă ar fi fost efectuată.
- 81 În al doilea rând, din articolul 1 alineatul (1) litera (e) din Regulamentul nr. 702/2014 coroborat cu alineatul (3) litera (a) al acestui articol 1 și clarificat de considerentul (60) al acestui regulament rezultă că exceptarea instituită de regulamentul menționat se aplică ajutoarelor pentru sectorul forestier, inclusiv celor cofinanțate din FEADR.
- 82 Regulamentul nr. 702/2014 se aplică, așadar, printre altele, ajutoarelor prevăzute la articolul 30 din Regulamentul nr. 1305/2013 și în special ajutoarelor care sunt solicitate, în temeiul acestei dispoziții, pentru o microrezervație creată într-o pădure în vederea îndeplinirii obiectivelor Directivei 2009/147, cum este sprijinul în discuție în litigiul principal.
- 83 Rezultă că, pentru a putea fi declarate compatibile cu piața internă în temeiul Regulamentului nr. 702/2014 și pentru a beneficia de exceptarea prevăzută de acest regulament, astfel de ajutoare trebuie să respecte toate condițiile pe care acesta le prevede pentru declarația de compatibilitate respectivă.
- 84 Or, aceste condiții includ, potrivit articolului 1 alineatul (6) din regulamentul menționat, pe cea potrivit căreia solicitantul unui asemenea ajutor nu trebuie să fie o întreprindere aflată în dificultate, sub rezerva unor excepții diferite, dintre care niciuna nu a fost prezentată în decizia de trimitere ca fiind relevantă în cadrul litigiului principal, aspect a cărui verificare este însă de competența instanței de trimitere.
- 85 În plus, din definiția noțiunii de „întreprindere aflată în dificultate” care figurează la articolul 2 punctul 14 din același regulament rezultă că această noțiune include, printre altele, societățile cu răspundere limitată, atunci când mai mult de jumătate din capitalul lor subscris a dispărut ca urmare a pierderilor acumulate, criteriu pe baza căruia autoritatea națională competentă a refuzat să acorde ajutorul în discuție în litigiul principal, după cum reiese din afirmațiile din decizia de trimitere rezumate la punctul 32 din prezenta hotărâre.
- 86 Rezultă că Regulamentul nr. 702/2014 trebuie interpretat în sensul că un ajutor pentru sectorul forestier și, mai precis, un sprijin care a fost solicitat în temeiul articolului 30 din Regulamentul nr. 1305/2013 pentru o microrezervație creată într-o pădure în vederea îndeplinirii obiectivelor Directivei 2009/147, de către o întreprindere aflată în dificultate, în sensul articolului 2 punctul 14 menționat, nu poate fi declarat compatibil cu piața internă în temeiul Regulamentului nr. 702/2014.
- 87 În al patrulea și ultimul rând, în măsura în care instanța de trimitere pare să aibă îndoieli cu privire la validitatea acestei exceptări în lumina dreptului de proprietate și a principiilor generale ale egalității de tratament și proporționalității, așa cum reiese din afirmațiile rezumate la punctul 40 din prezenta hotărâre, trebuie remarcat, mai întâi, că analiza Regulamentului nr. 702/2014 arată că exceptarea menționată nu se întemeiază pe obiectivul de conservare a resurselor Uniunii, cu privire la care instanța menționată ridică problema dacă nu a fost privilegiat în mod nejustificat în detrimentul acestui drept și al acestor două principii generale.
- 88 Într-adevăr, după cum reiese din considerentul (16) al acestui regulament, care clarifică rațiunea de a fi a excluderii întreprinderilor aflate în dificultate de la beneficiul exceptării instituite prin regulamentul menționat, sub rezerva excepțiilor evocate la punctul 84 din prezenta hotărâre, această excludere urmărește să garanteze că toate ajutoarele solicitate de asemenea întreprinderi

sunt examinate, în mod exclusiv și coerent, în lumina unui ansamblu de norme procedurale și materiale specifice, care a fost instituit cu scopul precis de a ține seama, în mod adecvat, de situația specială a acestor întreprinderi. Excluderea menționată nu are astfel ca unic obiectiv și ca unică consecință faptul de a interzice în general ca unor întreprinderi aflate în dificultate să li se acorde ajutoare pentru sectorul forestier, o asemenea posibilitate rămânând, dimpotrivă, deschisă acestora, cu respectarea normelor respective, ci de a face inaplicabil Regulamentul nr. 702/2014 în cazul acestor ajutoare atunci când sunt solicitate de întreprinderile menționate.

- 89 În continuare, trebuie remarcat că normele menționate urmăresc ele însele să garanteze că ajutoarele care pot fi acordate unor întreprinderi aflate în dificultate respectă condițiile care permit declararea acestor ajutoare ca fiind compatibile cu piața internă, amintindu-se că acordarea unor astfel de ajutoare nu constituie un drept de care ar beneficia întreprinderile, întrucât acordarea de ajutoare de stat este, în principiu, interzisă de Tratatul FUE, ci o posibilitate oferită autorităților publice, în cazurile în care aceste ajutoare urmăresc unul dintre obiectivele de interes comun enunțate la articolul 107 alineatul (3) TFUE și respectă condițiile prevăzute de reglementarea aplicabilă. Rezultă în special că, deși sunt autorizate să acorde ajutoare cofinanțate de FEADR în temeiul articolului 30 din Regulamentul nr. 1305/2013, statele membre nu sunt obligate să facă acest lucru, ci dispun, dimpotrivă, de o marjă de apreciere în acest scop [a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 octombrie 2021, *Lauku atbalsta dienests (Ajutoare la înființarea de întreprinderi agricole)*, C-119/20, EU:C:2021:817, punctul 56, Hotărârea din 27 ianuarie 2022, *Sātiņi-S*, C-234/20, EU:C:2022:56, punctele 40 și 66, precum și Hotărârea din 27 ianuarie 2022, *Sātiņi-S*, C-238/20, EU:C:2022:57, punctul 36].
- 90 În aceste condiții, marja de apreciere menționată trebuie exercitată în limitele dispozițiilor acestui regulament (a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 martie 2017, *Lingurár*, C-315/16, EU:C:2017:244, punctul 18) și cu respectarea principiilor generale ale dreptului Uniunii (a se vedea prin analogie, în ceea ce privește acordarea de finanțări care poate fi realizată pe baza altui fond al Uniunii decât FEADR, Hotărârea din 27 ianuarie 2022, *Zinātnes parks*, C-347/20, EU:C:2022:59, punctul 61).
- 91 În sfârșit, în această privință, tratamentul specific rezervat întreprinderilor aflate în dificultate de Regulamentul nr. 702/2014 nu poate fi considerat, în sine, ca susceptibil să încalce dreptul de proprietate garantat la articolul 17 din cartă sau principiile generale ale egalității de tratament și proporționalității.
- 92 Astfel, pe de o parte, Curtea a statuat deja că, întrucât dreptul de proprietate nu constituie o prerogativă absolută, exercitarea sa poate face obiectul, în condițiile prevăzute la articolul 52 alineatul (1) din cartă, al unei restricții justificate de un obiectiv de interes general recunoscut de Uniune, precum cea care decurge dintr-o măsură națională adoptată în scopul protecției naturii și a mediului în temeiul Directivei 92/43 sau al Directivei 2009/147, fără a fi necesar ca persoanei al cărei drept de proprietate face obiectul unei asemenea restricții să i se acorde în orice situație o compensație și, în special, un sprijin în temeiul articolului 30 din Regulamentul nr. 1305/2013 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 ianuarie 2022, *Sātiņi-S*, C-234/20, EU:C:2022:56, punctele 62-66, și Hotărârea din 27 ianuarie 2022, *Sātiņi-S*, C-238/20, EU:C:2022:57, punctele 32-36). În aceste condiții, în ipoteza în care o măsură națională adoptată în scopul protecției naturii și a mediului în temeiul Directivei 92/43 sau al Directivei 2009/147 ar avea ca efect producerea unei pierderi de valoare a terenului în cauză, astfel încât s-ar asimila unei privări de proprietate, proprietarul acestui teren ar avea, ținând seama de existența unei situații de punere în aplicare a

dreptului Uniunii, un drept la despăgubire, conform articolului 17 din cartă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 iunie 2016, Pesce și alții, C-78/16 și C-79/16, EU:C:2016:428, punctele 85 și 86).

- 93 Pe de altă parte, împrejurarea că întreprinderilor al căror drept de proprietate face obiectul unei restricții care decurge dintr-o măsură națională adoptată în scopul protecției naturii și a mediului în temeiul Directivei 92/43 sau al Directivei 2009/147 li se pot acorda ajutoare a căror compatibilitate cu piața internă depinde de condiții diferite după cum acestea sunt sau nu în dificultate este justificată de diferența de situație în care se află aceste două categorii de întreprinderi în lumina dreptului Uniunii referitor la ajutoarele de stat.
- 94 Astfel, având în vedere dificultățile economice sau financiare pe care le întâmpină aceste întreprinderi, este justificat să se supună examinarea compatibilității cu piața internă a ajutoarelor care le pot fi acordate unor condiții specifice, care să permită luarea în considerare a dificultăților lor și a efectelor pe care acestea le pot avea (a se vedea prin analogie, în ceea ce privește inaplicabilitatea în cazul întreprinderilor aflate în dificultate a unui alt regulament de exceptare decât Regulamentul nr. 702/2014, Hotărârea din 27 ianuarie 2022, Zinātnes parks, C-347/20, EU:C:2022:59, punctele 46-49 și 57).
- 95 În plus, inaplicabilitatea exceptării prevăzute de Regulamentul nr. 702/2014 întreprinderilor aflate în dificultate nu este contrară principiului general al proporționalității. Astfel, independent de caracterul său adecvat, care decurge din cuprinsul punctului precedent din prezenta hotărâre, nu se poate considera că aceasta depășește ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului pe care îl urmărește, în măsura în care, astfel cum s-a arătat la punctele 79 și 88 din prezenta hotărâre, nu se opune ca respectivelor întreprinderi să li se acorde un ajutor pentru sectorul forestier sau un ajutor pentru întreprinderile aflate în dificultate, cu condiția ca un asemenea ajutor să respecte condițiile prevăzute de dispozițiile dreptului ajutoarelor de stat care sunt aplicabile întreprinderilor menționate.
- 96 Ținând seama de ansamblul acestor considerații, este necesar să se răspundă la a doua întrebare că Regulamentul nr. 702/2014 trebuie să fie interpretat în sensul că este exclusă posibilitatea de a declara compatibil cu piața internă, în temeiul acestui regulament, un ajutor solicitat, în baza Regulamentului nr. 1305/2013 pentru o microrezervație creată într-o pădure în vederea îndeplinirii obiectivelor Directivei 2009/147, de către o întreprindere aflată în dificultate, în sensul articolului 2 punctul 14 din Regulamentul nr. 702/2014.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 97 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șaptea) declară:

- 1) Articolul 30 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului trebuie să fie interpretat, ținând**

seama în special de alineatul (6) al acestuia, în sensul că un ajutor solicitat pentru o microrezervație creată într-o pădure în vederea realizării obiectivelor Directivei 2009/147/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind conservarea păsărilor sălbatice intră în domeniul de aplicare al acestui articol 30.

- 2) Regulamentul (UE) nr. 702/2014 al Comisiei din 25 iunie 2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare în sectoarele agricol și forestier și în zonele rurale ca fiind compatibile cu piața internă, în aplicarea articolelor 107 și 108 [TFUE], trebuie să fie interpretat în sensul că este exclusă posibilitatea de a declara compatibil cu piața internă, în temeiul acestui regulament, un ajutor solicitat în baza Regulamentului nr. 1305/2013, pentru o microrezervație creată într-o pădure în vederea îndeplinirii obiectivelor Directivei 2009/147, de către o întreprindere aflată în dificultate, în sensul articolului 2 punctul 14 din Regulamentul nr. 702/2014.**

Semnături